

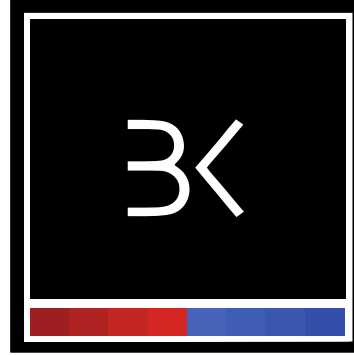
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

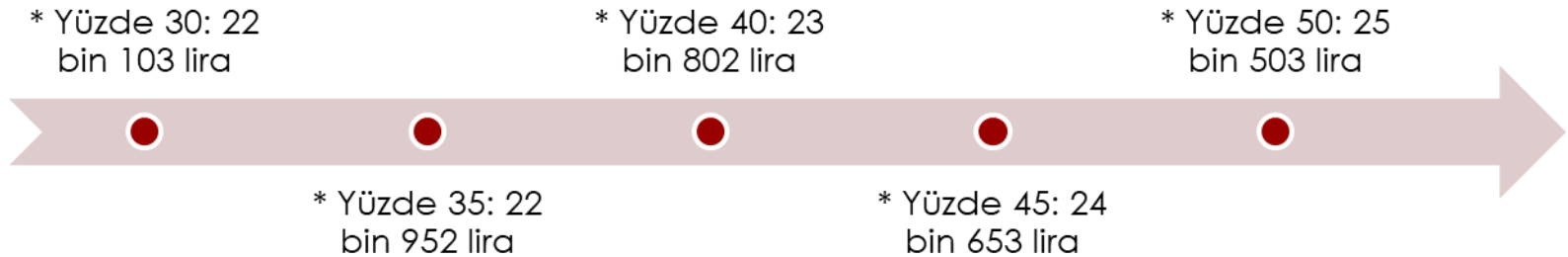
20 Aralık / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Asgari ücret, TCMB kararından önce belli olacak

- ❑ Ekonomi gündeminden aylardır düşmeyen asgari ücret görüşmelerinin üçü geçtiğimiz hafta içinde yapıldı.
- ❑ Üç toplantıda da rakamın teleffuz edilmeyişi, özellikle işçi tarafını temsil eden Türk-İş cephesinin eleştirilmesine neden olmuştu ve ardından Türk-İş Başkanı Ergun Atalay tarafından akşam saatlerinde bir rakamın açıklanmasıyla minimum talep tutarı da belirginleşti.
- ❑ TÜRK-İŞ Başkanı Atalay milyonlara çalışanın beklediği 2025 asgari ücretine ilişkin tekliflerini yüzde 45 enflasyon zammı ile üzerine yüzde 20 refah payı olarak duyurdu. TÜRK-İŞ, asgari ücret talebi 29 bin 583 lira olarak belirlediklerini ve bu tutarın altında bir ücret belirlenmesi halinde masada olmayacaklarını ifade etti.
- ❑ Asgari ücrette son kararın haftaya Salı ve Çarşamba yapılacak toplantılarla Perşembe günkü TCMB kararından önce verilmesi bekleniyor.
- ❑ Ağırlıklı artış tahminleri yüzde 30-40 bandında yer almakla beraber; olası senaryolar çerçevesinde oran bazında asgari ücret zammı ve çalışanın Şubat 2025'te eline geçecek maaş ise

Kartlı ödemeler ve kredi kartı limitleri, gündemden düşmüyor

- ❑ Geçtiğimiz hafta kredi kartı limitlerinin 2025 itibarıyla düşürüleceğine yönelik iddialar gündem oldu. BDDK kaynaklarına göre, kredi kartı limitleri için yeni bir düzenleme yok.
- ❑ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) kaynakları, kredi kartı limitlerine ilişkin yeni bir düzenlemenin söz konusu olmadığını ancak limitlerin kişilerin gelirinin 4 katına göre ayarlanmasına yönelik uygulamanın devam edeceği belirtildi.
- ❑ Dolayısıyla bankalar, yeni yılda tüketicilerin harcamaları ve gelirini dikkate alarak limit belirleyecek.
- ❑ Son birkaç yılda banka aktiflerinde ticari kredilerin payı düşerken, bireysel kredilerin payı ise artış gösterdi. Diğer taraftan 2024 yılında on aylık verilere göre kredi kartı takip oranı yüzde 200'e yaklaşmış durumda.
- ❑ Kartlı ödemeler sadece kredi kartı kullanımıyla değil aynı zamanda pandemiden bu yana katlanarak artan kartlı ödemelerle de kendinden söz ettiriyor. Kartla ödemelerin artış kaydetmesiyle nakite erişimi bankaların yüksek komisyon veya blokeleriyle kısıtlanan küçük esnaf ise müşterilerden ilave komisyon talep etmekle ya da nakite indirim yapmakla eleştiriliyor.
- ❑ Bankalararası Kart Merkezi'nin kasım ayı verilerine göre kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlar ile yapılan toplam ödeme tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 73 artarak 1 trilyon 533,3 milyar liraya ulaştı.
- ❑ Kasım ayı itibarıyla Türkiye'de kredi kartı sayısı 128,9 milyon, banka kartı sayısı 193,5 milyon ve ön ödemeli kart sayısı 110,4 milyon oldu.
- ❑ Söz konusu veriler geçen yılın aynı dönemiyle kıyaslandığında kredi kartı sayısı yüzde 11, banka kartı sayısı yüzde 3, ön ödemeli kart sayısı yüzde 25 arttı.
- ❑ Kasımda toplam kart sayısı 432,8 milyona ulaşarak geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10 artış gösterdi.
- ❑ Bu artışlarda; en yüksek para birimi 200 liranın yetersiz kalması, 7 bin lira üstüne bankadan ödeme zorunluluğunun getirilmesi ve tabii ki de para taşıma alışkanlığının teknolojiyle birlikte elektronik sistemlere dönüşmesi gibi unsurların etkisi mevcut.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Trump'ın sözlerini yorumladı

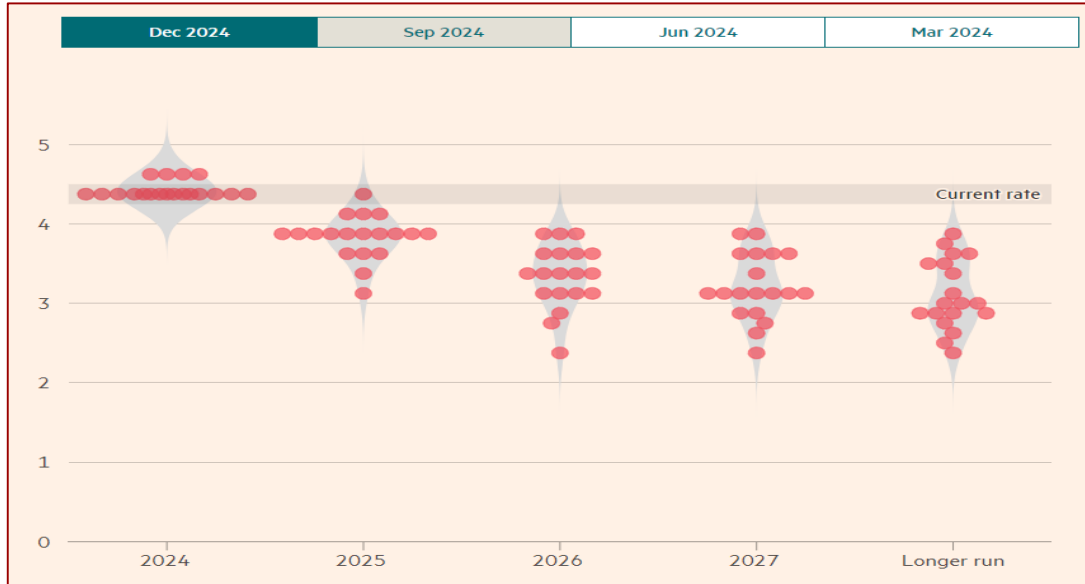
- ❑ ABD'nin seçilmiş Cumhurbaşkanı Donald Trump, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan için övgü dolu sözler sarf etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çok akıllı ve güçlü olduğunu vurgulayan Trump, kendisiyle iyi anlaşacağını ve güçlü bir ordu kurduğunu söylemişti.
- ❑ Çok tartışılan bu sözler üzerine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan ilk yorum, Mısır dönüşü yaptığı açıklamalarla geldi:
- ❑ Erdoğan'ın ifadeleri şunlar oldu: Sayın Trump'ın sözleri kendisinin ve önümüzdeki aylarda oluşturacağı yönetiminin Türkiye'ye bakışını özetliyor. Türkiye'nin gücünün ve etkinliğinin bizdeki muhalefet dışında herkes farkında. Aslında onlar da bazı şeylerin farkındalar ancak gerçekleri konuşmaya dilleri alışkın olmadığı için çarpıtıyorlar.
- ❑ Türkiye'nin diplomaside artan gücünü uluslararası düşünce kuruluşlarından medyaya varıncaya kadar herkes yazıp çiziyor. Biz de gücümüzün ve etkinliğimizin farkındayız. Bu gücün kaynağı olan milletimize yaraşır biçimde hizmet etmenin derdindeyiz. Geçenlerde de söylediğim gibi Türkiye, Türkiye'den büyüktür.
- ❑ Sayın Trump da aslında bir durum tespiti yaparak ülkemizin gücü ve etkinliğinin altını çiziyor. Doğru söze ne denir? Tespitler yerinde. Aramızda herhangi bir sıkıntı gerçekten yok.
- ❑ Şu an itibariyle kendisi seçildiği andan itibaren görüşmelerimizi yaptık. Sayın Trump pragmatik bir siyasetçi. Kendi ülkesine ve müttefiklerine maliyet üreten politikaları değiştirme vizyonuna sahip. Devir-tesliminden sonra yine herhalde biz de ilk tebriğimizi yapar, gündemimizde bulunan konuları samimiyetle ele almaya başlarız.

Borsada sanayi endeksi kan kaybederken, yabancı girişi başladı

- ❑ Deniz Yatırım'ın hesaplamalarına göre bu yılın üçüncü çeyreği itibariyle sanayi endeksinde net kar toplamı 25.9 milyar lira oldu, bu rakam geçen yılın aynı çeyreğinde 85.9 milyar lira, bu yılın ikinci çeyreği itibariyle ise 42.1 milyar lira seviyesindeydi.
- ❑ Buna göre çeyreksel bazda üçüncü çeyrekte ikinci çeyreğe göre net kar yüzde 38,4 azalırken sanayi endeksindeki şirketlerde geçen yılın aynı dönemine göre net kardaki kayıp yüzde 69,9 olarak hesaplandı.
- ❑ Verilerden sanayi endeksindeki 9 aylık finansalları açıklanan 222 şirketten 110'u zarar yazdığı ve şirketlerinin neredeyse yarısının 9 ay itibariyle zarar ettiği görölmekte.
- ❑ Diğer taraftan Suriye'de Esad'ın devrilmesiyle yaşanacak dönüşümün Türkiye'deki inşaat, çimento ve gayrimenkul yatırım fonları tarafında olumlu fiyatlandığı da görölmekte.
- ❑ Son haftalarda yabancı yatırımcı, hem bu hem de faiz indirimin başlayacak olması gibi nedenlerle portföylerini tahvilden hisseye doğru kaydırmaya başladı:
- ❑ Yabancı yatırımcılar bu yıl devlet iç borçlanma senetlerinde güçlü alımlarla dikkat çekerken Merkez Bankası'nın faiz indirim sinyali verdiği kasım ayı Para Politikası Kurulu toplantısının ardından geçen iki haftada tahvilde net satıcı oldu. Merkez Bankası verilerine göre 13 Aralık ile biten hafta itibariyle yabancı yatırımcı tahvilde 243 milyon dolarlık net satış yaptı, 6 Aralık ile biten haftadaki satışı 102.3 milyon dolar seviyesindeydi. Bu yıl boyunca ise yabancıların tahvilde net alımı 16 milyar doları aşarken hisse senedinde ise Nisan 2024'ten bu yana en güçlü alımını geçen hafta gerçekleştirdi. Verilere göre geçen hafta yabancı yatırımcı hisse senedi piyasasına 318.7 milyon dolarlık net giriş yaptı.

Fed, faizi düşürdü ancak geleceğe yönelik şahin sinyal verdi!

- ❑ ABD Merkez Bankası (Fed) faiz oranlarını çeyrek puan düşürdü ancak gelecek yıl daha yavaş bir faiz indirimi sinyali verdi. Bu durum doların iki yılın en yüksek seviyesine çıkmasına ve ABD ile uluslararası hisse senetlerinde satış dalgasının başlamasına neden oldu.
- ❑ Federal Açık Piyasa Komitesi Çarşamba günü, referans faiz oranını üst üste üçüncü kez %4,25-%4,5 aralığına düşürme yönünde oy kullandı. Cleveland Fed başkanı Beth Hammack, faiz oranlarının sabit tutulmasını tercih ederek muhalif oy kullandı.
- ❑ Wells Fargo'nun kıdemli ekonomisti Mike Pugliese, ABD para biriminin, Donald Trump'ın geçen ayki seçim zaferinden bu yana, tarifelerin enflasyona yeni bir darbe vuracağı beklentileriyle yükseldiğini, ancak Çarşamba günü Fed kararının "ateşe daha fazla benzin dökmek" olduğunu söyledi.

Küresel piyasalara haftalık bakış

- ❑ ABD'nin seçilmiş başkanı Donald Trump, AB'nin ABD'den "büyük ölçekte" petrol ve doğalgaz satın alma taahhüdünde bulunması gerektiğini, aksi takdirde gümrük vergileriyle karşı karşıya kalacağını söyledi. Avrupa piyasaları, Donald Trump'ın AB'ye ABD petrol ve doğalgazı satın almaması halinde gümrük vergileri uygulayacağı tehdidinde bulunmasının ardından Cuma günü düşüşle açıldı .
- ❑ ABD'de 2025 yılında faiz indirimi beklentilerinin azalmasının küresel varlık fiyatlarını etkilemesinin ardından Asya hisse senetleri hafta boyunca düşüşlerini sürdürdü.
- ❑ Çin'in kısa vadeli devlet tahvili faizleri, zayıf iç talebe ilişkin endişelerin merkez bankasının para politikasını daha da gevşeteceğine yönelik bahisleri güçlendirmesiyle 2009'da görülen seviyelere geriledi.
- ❑ Londra'daki FTSE 100 endeksi, zayıf ekonomik veriler nedeniyle kazanç sağlamakta zorlanırken yılın en kötü haftasını geçirmeye hazırlanıyor.
- ❑ Rusya Merkez Bankası, enflasyonu dizginleme çabalarına sürpriz bir şekilde son vererek, Cuma günü faiz oranını yüzde 21'de sabit tuttu.
- ❑ ABD'de PCE enflasyonu Kasım ayında beklentilerin altında kalarak, yüzde 2,4'e yükseldi. ABD enflasyon verilerinin ardından hazine tahvil getirileri düştü ve hisse senetleri yükseldi.
- ❑ S&P, hisse senetlerinin 'gerçeklik testi' ile karşı karşıya kalmasıyla üç ayın en kötü haftasına doğru ilerliyor. Şahin Fed toplantısı ve yaklaşan ABD kapanışı, hisse senetlerinin seçim sonrası yükselişini baltaladı.

Bitcoin de gerçeklerle yüzleşti!

- ❑ ABD başkanlık seçiminden sonra lale devrini yaşamaya başlayan kriptolar da Fed'in gelecek seneye yönelik şahin beklentisinden nasibini aldı: Coinmarketcap'in verilerine göre, Bitcoin dahil küresel kripto para piyasasının değeri 24 saatte yaklaşık yüzde 11,87 azalarak 3 trilyon 130 milyar dolara geriledi.
- ❑ Dominansı en yüksek (yüzde 63) kripto para birimi olan Bitcoin, son 24 saatte satış baskısıyla yüzde 9,93 düşerek 93 bin doların altına indi.
- ❑ Fed cephesinden gelen son sinyaller finansal piyasalarda baskı yarattığı gibi kripto varlık piyasasını da aşağı çaktı. Birbirini ardına gelen rekorlarla 108 bin doların üstünü test eden Bitcoin, son baskının ardından 94 bin doların altına kadar gevşedi.
- ❑ İlerleyen saatlerde BTC ETF'lerinin de onaylanması haberleriyle Bitcoin'in biraz toparlandığı ancak, kriptoparanın ne denli riskli bir yatırım enstrümanı olduğunu da bir kez daha hatırlattığı görüldü.

TCMB, PPK Anketi sonuçlandı

AA Finans'ın TCMB'nin 26 Aralık perşembe günü yapılacak Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısına yönelik beklenti anketi, 14 ekonomistin katılımıyla sonuçlandı.

Beklenti anketine katılan ekonomistlerin 4'ü politika faizinin sabit bırakılacağını öngörürken, 10'u indirileceğini tahmin etti. Ekonomistlerin beklentilerinin ortalama değeri faizin 150 baz puan indirilerek yüzde 48,50'ye çekilmesi yönünde oldu.

Anket sonuçlarına göre, ekonomistlerin politika faizi beklentileri yüzde 47,50 ile yüzde 50,00 arasında yer aldı.

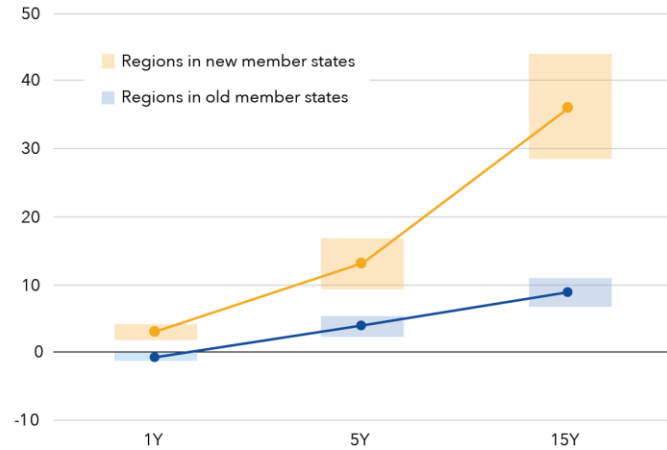
Ekonomistlerin 2025 yıl sonu politika faizi beklentilerinin ortalaması ise yüzde 29,50 oldu.

Geçen ay gerçekleştirilen PPK toplantısında politika faizi yüzde 50'de sabit bırakılmıştı.

Haftanın grafiği: 2004 genişlemesi çok şey katmıştı. Ya sonra?

Widespread gains

GDP per capita gains from the 2004 EU expansion in percent

Sources: European Commissions, OECD, and IMF staff calculations.
Note: See IMF Regional Economic Outlook note for details on the estimation method to quantify the gains.

IMF

- Son yıllarda AB ekonomisinin giderek kan kaybetmesi, Rusya Ukrayna Savaşı ve yoğun Çin rekabeti-etkisi nedeniyle de perçinlenmiş ve Almanya, Fransa gibi başat ülkelerde siyasi istikrarsızlıklara kadar kapı açmıştır.
- Oysa 2000'li yılların başında yeni üye ülkelerin AB ile bir kazan-kazan ilişkisine girdiği; yeni üyeliklerle kişi başına gelirin önemli düzeyde arttığı ifade ediliyor.
- Analizde bu önermenin hala geçerli olacağından söz edilirken; yirmi yıl sonra, yeni AB katılım görüşmeleri sürerken, daha önceki genişlemenin yeni üyelere ve tüm Birliğe ne kadar fayda sağladığına bakmak ve Avrupa tek pazarını genişletmenin ekonomik getirilerini düşünmek faydalı olacaktır. Sürecin farklı aşamalarında olan mevcut katılım adayları Arnavutluk, Bosna-Hersek, Kosova, Karadağ, Kuzey Makedonya, Sırbistan, Gürcistan, Moldova Cumhuriyeti, Ukrayna ve Türkiye'dir. Ekim ayında Avrupa Komisyonu, her adayın AB'ye katılım yolunda kaydettiği ilerleme ve oyunun durumu hakkında ayrıntılı değerlendirmeler içeren yeni bir rapor yayınladı. İbarelerine de yer veriliyor.

Haftadan kalanlar

- ❑ Merkezi yönetim bütçe dengesi, kasım ayında 16,65 milyar TL açık verdi. Ocak-kasım döneminde merkezi yönetim bütçe açığı 1 trilyon 276,9 milyar TL olarak gerçekleşti.
- ❑ FT, devrik Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın Rusya'ya 250 milyon dolar nakit para gönderdiğini öne sürdü. Paranın Mart 2018 - Eylül 2019 arasında iki yıllık bir süreçte Rusya'ya uçaklarla taşındığı belirtildi.
- ❑ Galataport ile tüm kredi veren bankalar arasında yeniden yapılandırma sözleşmesi imzalandığı açıklanırken, toplam sermayenin yüzde 49'u bankalarca oranlarına göre devralınacak.
- ❑ Konut Fiyat Endeksi, kasımda aylık yüzde 2,8, yıllık yüzde 29,4 artarken; reel olarak yüzde 12 azaldı. Öte yandan, konut fiyatlarında aylık bazda 3 ayın en hızlı yükselişi görüldü.
- ❑ Cumhurbaşkanlığı kararıyla, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden (KKTC) getirilen eşyalara uygulanan vergi oranlarında değişikliğe gidildi.
- ❑ TCMB'nin blogunda yayımlanan araştırmaya göre, hanehalkı enflasyon beklentilerinin yüksek olması, vatandaşın kendi sunduğu hizmetlere yansıtıldığı fiyatlarla enflasyonda da artışa neden oluyor.
- ❑ Yol ve köprülerden elde edilen gelir geçen yılı üçe katlayarak 11 ayda 38 milyar TL'yi geçti.
- ❑ Son 5 yılda asgari ücretteki artış yüzde 741 oranında olurken, yoksulluk sınırı ise yüzde 975 oranında arttı.
- ❑ Brezilya'da, hükümetin derinleşen mali krizi kontrol altına alma kabiliyetine yönelik endişeler finans piyasalarını sarsıyor.
- ❑ Suriye'de Esad yönetimini devirerek Şam'da ve diğer kentlerde kontrolü sağlayan isyancı örgüt Heyet Tahrir eş-Şam'ın (HTŞ) lideri Ahmed eş-Şera, BBC'nin kıdemli editörü Jeremy Bowen'ın sorularını yanıtladı.
- ❑ Kuyumcularda, 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren 185 bin lira üzeri işlem yapan kişilerin kimlik ibraz etmesi zorunlu olacak.
- ❑ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alpaslan Bayraktar, ABD'nin Türkiye'ye Gazprombank yaptırımında muafiyet tanıdığını belirtti.
- ❑ TCMB'nin açıkladığı Piyasa Katılımcıları Anketi verilerine göre, cari yıl sonu tüketici enflasyonu (TÜFE) beklentisi bir önceki anket döneminde yüzde 44,81 olurken, bu anket döneminde yüzde 45,28'e yükseldi.
- ❑ TCMB, yabancı para serbest hesaplara ödenecek faiz oranını 25 baz puanı indirdi.
- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, D-8 ülkelerinin bölgede adil ve kalıcı bir barışın tesisi için hep birlikte daha fazla çaba harcaması gerektiğini söyledi. Üye ülkelerinin aralarındaki ekonomik işbirliğini artırmaları gerektiğine de vurgu yapan Erdoğan, KOBİ'lerin D-8'in en önemli girişimlerinden olan tercihli ticaret uygulamalarından azami derecede faydalanabilmeleri için programlar geliştirilmesinin önemine işaret etti.